

Аналіз зовнішньої політики

Тема 4. Зовнішня політика країн Африки

За природними, історичними та соціально-економічними чинниками країни Африки поділяють на такі регіони:

Північна Африка - область Атлаських гір, що оточують внутрішнє плато, північні та центральні частини Сахари - найбільша у світі тропічна пустеля, що займає 1/3 площі Африки. На півночі він омивається водами Середземного моря, на заході Атлантичним океаном, на сході - водами Червоного моря Індійського океану. До цього регіону відносяться *країни Магрибу (Марокко, Алжир, Туніс, Західна Сахара), Лівія, Єгипет і Судан.*

Західна Африка - регіон на південь від Сахари до узбережжя Гвінейської затоки, на заході до гір Адамава і басейну озера Чад. До цього регіону відносяться такі країни - *Бенін, Буркіна-Фасо, Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Ліберія, Малі, Мавританія, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того.*

За природними, історичними та соціально-економічними чинниками країни Африки поділяють на такі регіони:

Центральна Африка - басейн Конго та прилеглі території. До цього регіону відносяться такі країни - *Габон, Екваторіальна Гвінея, Камерун, ДР Конго, Республіка Конго, Сан-Томе і Принсіпі, ЦАР, Чад.*

Східна Африка - від Абісинського нагір'я до річки Замбезі, область нагір'їв і плато висотою 1000 м і більше, розбитих скидами, з проявами вулканізму. До цього регіону відносяться такі країни - *Бурунді, Джибуті, Еритрея, Ефіопія, Замбія, Зімбабве, Кенія, Комори, Маврикій, Мадагаскар, Малаві, Мозамбік, Південний Судан, Руанда, Сейшели, Сомалі, Танзанія.*

Південна Африка - на південь від вододільного плато Конго - Замбезі, зайнята широкою западиною Калахарі, оточеною горами, що південніше переходить у високі плоскогір'я Вельду і далі на південь Великим ескарпом, Капськими і Драконовими горами переходить у нешироку прибережну смугу низовин на узбережжі Індійського океану. До цього регіону відносяться такі країни - *Південно-Африканська Республіка, Лесото, Есватіні, Намібія і Ботсвана.*

Більшість африканських держав довгий час були **колоніями європейських держав**. Політична карта Африки набула сучасного вигляду внаслідок краху колоніальної системи імперіалізму після Другої світової війни та успіхів національно-визвольних рухів. Наприкінці XIX століття розпочались колоніальні загарбання, до початку Першої світової війни весь континент був розділений між Великою Британією (переважно східна та південна частини та ряд колоній у Західній Африці), Францією (північно-західна частина, Мадагаскар), Португалією (Ангола, Мозамбик та ряд островів), Бельгією (Конго), Іспанією (ряд колоній на західному узбережжі), Італією (Лівія, Еритрея, Сомалі), Німеччиною (Камерун, Того, Намібія і Танзанія).

- Північна Африка
- Західна Африка
- Центральна Африка
- Східна Африка
- Південна Африка

Незалежними залишались лише Ефіопія (країна з давньою історією на відносно неприступному Ефіопському нагір'ї), Ліберія (країна звільнених чорношкірих рабів зі США, заснована 1847 року), Єгипет (що номінально став незалежним від Османської імперії, але фактично залишався у залежності від британської корони до 1922 року) та Південна Африка (отримала статус домініону 1910 року). За результатами Першої світової війни Німеччина втратила всі свої колонії. Закінчення Другої світової війни ознаменувало собою початок деколонізації Африки

- Північна Африка
- Західна Африка
- Центральна Африка
- Східна Африка
- Південна Африка

В Африці розташовано 65 держав і територій, з яких 54 незалежні й суверенні, а 11 є невіддільною частиною інших, метрополії яких знаходяться поза континентом - Сеута, Мелілья, Плазас-де-Соберанья і Канарські острови (Іспанія), Мадейра (Португалія), Сокотра (Ємен), Майотта (Франція), Пелагські острови (Італія), або перебувають в іншому залежному стані — Реюньйон і острови Епарсе, частина Французьких Південних і Антарктичних Територій (Франція), Острови Святої Єлени, Вознесіння і Тристан-да-Кунья (Велика Британія).

Окрім цих країн на континенті існує частково визнана держава Сахарська Арабська Демократична Республіка (САДР) і ніким невизнаний Сомаліленд (колишня британська колонія, північна частина федеративного Сомалі).

За минулі десятиліття різні національні сепаратистські рухи проголошували ряд невдалих держав (Азавад у Малі, Пунтленд та інші у Сомалі, Амбазонія у Камеруні та інші).

Найбільша країна Африки — Алжир (2,38 млн км²), найменша — Сейшели (архіпелаг в Індійському океані на схід від материка загальною площею суходолу 455 км²), найменша континентальна держава — Гамбія (11,3 тис. км²).

За формою державного устрою переважна більшість держав континенту унітарні, лише 6 з них федерації — Нігерія, Судан, Південний Судан, Ефіопія, Сомалі, Коморські Острови.

За формою державного правління політична карта континенту більш строката. 3 держави зберігають монархічну владу — Марокко, Лесото, Есватіні. В останній влада монарха нічим не обмежена — абсолютна монархія, у двох перших існує конституційний поділ гілок влади. Усі інші африканські держави мають республіканське правління. У САДР і Еритреї зберігається однопартійний незмінний диктат від самого проголошення суверенітету.

Більшість республік президентські та напівпрезидентські. У ПАР та Ботсвані президента обирає парламент. Ефіопія, Сомалі та Маврикій — парламентські республіки.

Найбільшою регіональною економіко-політичною організацією виступає Африканський Союз із штаб-квартирою в Аддис-Абебі (Ефіопія), який об'єднує усі незалежні країни континенту, що є членами ООН.

Африканський Союз - міжурядова організація, що складається з 55 африканських країн. Організація була заснована 9 липня 2002 року як спадкоємиця об'єднаних Африканської Економічної Спільноти (АЕС) і Організації Африканської Єдності (ОАУ).

Серед планів Африканського Союзу введення єдиної валюти (афро) та створення спільних збройних сил, як і інших атрибутів країни, таких як кабінет міністрів при голові урядової організації.

Метою Союзу є допомога забезпечення в країнах Африки демократії, прав людини і стабільної економіки та, особливо, забезпечення припинення всіх міжафриканських конфліктів та створення ефективного спільного ринку.

Африка - найменш економічно розвинений регіон світу, за рівнем розвитку майже всі її держави належать до країн, що розвиваються (виняток становить високорозвинена ресурсна економіка Південно-Африканської Республіки).

Лева частка африканського ВВП припадає на ПАР, Алжир і Єгипет, тоді як сукупний ВВП східноафриканських країн - 8 % від загальноафриканського.

30 з 54 африканських країн входять до 50 найменш розвинених країн світу. Бурунді, Еритрея, Південний Судан і Сомалі очолюють рейтинг найбідніших країн світу.

Причини такого стану - замкнене причинно-наслідкове коло із взаємозумовлюючих та взаємопідсилюючих чинників історичного спадку, корумпованості політичних еліт, браку помітного високоосвіченого прошарку серед населення, недостатності капіталовкладень для реконструкції та розвитку економік, більшість з яких використовуються неефективно і безконтрольно.

У більшості країн континенту ще зберігається колоніальний тип галузевої і територіальної структури господарства. Для сучасної галузевої структури характерним є:

а) багатокладність господарства;

б) переважно аграрний характер економіки;

в) різке розмежування в сільському господарстві товарно-експортного виробництва, натурального і дрібнотоварного господарства, яке обслуговує місцеві потреби;

г) переважання у промисловості там, де вона є, гірничодобувних галузей.

Так, у половині африканських країн сільське господарство переважає над промисловістю у структурі матеріального виробництва (у деяких - у 5-7 разів: Сомалі, Ефіопія, Бурунді, Уганда, Танзанія). У решті країн - переважає промисловість, представлена в основному видобутком корисних копалин і, частково, заготівлею лісу. Чимало країн перебувають на доіндустріальній стадії, де промисловість майже відсутня або у зародковому стані..

Аграрно-сировинний розвиток економіки країн часто досягає стадії монокультури, тобто вузької спеціалізації господарства на виробництві одного-двох, як правило, продовольчих чи мінеральних товарів, призначених головним чином для експорту. Товарами монокультурної спеціалізації для окремих країн є какао, кава, чай, арахіс, бавовник, тютюн, жива худоба, нафта, боксити, залізні руди, мідь, уран, алмази тощо. Від експорту монокультурного товару залежить розвиток навіть таких великих країн, як Нігерія й Ангола (нафта і нафтопродукти), Ефіопія (кава) та ін.

Лише країни Північної Африки (Єгипет, Лівія, Туніс, Алжир, Марокко), ставши на шлях індустріалізації, створили більш розгалужену структуру обробної промисловості (нафтопереробна, текстильна, хімічна, будматеріалів, чорна металургія, машинобудування і металообробка). Проте і в них у структурі експорту доволі висока частка мінеральної сировини (нафти, газу, а в Марокко — фосфоритів)

В умовах зростання суперництва США і Китаю за глобальне домінування і перерозподіл сфер впливу існує висока вірогідність загострення конфліктів на багатому природними ресурсами африканському континенті. Війни і збройні конфлікти в Африці мають комплексні причини, що включають як економіко-ресурсні, так і національно-етнічні, територіальні, соціально-політичні і релігійні розбіжності. Слабкий економічний стан африканських країн, обмеженість їх фінансових можливостей і перманентна політична нестабільність призводять до соціальних викликів, що посилюються високими темпами приросту населення, бідністю, голодом, епідеміологічними загрозами, суперництвом за водні ресурси і неконтрольованою міграцією через прозорість кордонів.

В умовах прискореної урбанізації це призводить до маргіналізації населення, погіршення криміногенної обстановки, зростання контрабанди і нелегальних поставок зброї, наркотиків.

Не зважаючи на те, що африканський континент є традиційною зоною політичних і економічних інтересів Франції, Великобританії і США, Китай останніми роками приділяє цьому регіону особливу увагу, і в першу чергу через наявність там великої кількості необхідних йому природних ресурсів (передусім, нафти). КНР активно розвиває економічне співробітництво з країнами Африки, об'єм китайських проектних інвестицій в африканські країни сягає десятків мільярдів доларів. Сукупний об'єм торгівлі країн континенту з Китаєм складає вже понад \$210 млрд, що перевищує показники торгівлі з країнами Європейського союзу (\$200 млрд) або США (\$60 млрд). КНР надає значну підтримку державам регіону, що відстоюють свої інтереси в ООН і інших міжнародних організаціях, бере активну участь в миротворчій діяльності при врегулюванні окремих конфліктів (зокрема, в суданському Дарфурі), а також у складі військових контингентів ООН. Сьогодні китайські «блакитні шоломи» в Африці налічують до 1,8 тис. осіб (у Західній Сахарі, Малі, Конго, Ліберії, Кот-д'Івуарі, Судані). При цьому військова присутність КНР зводиться, головним чином, до військової співпраці з африканськими країнами в таких питаннях, як навчання і матеріально-технічне забезпечення. Одночасно Китай постачає зброю низці африканських режимів. Зростаючі об'єми експорту Китаєм африканських сировинних ресурсів змушують США проводити щодо країн регіону активнішу політику з відстоювання власних економічних інтересів. Вагомим інструментом поширення американського впливу і контролю є військова допомога африканським державам, зокрема, у рамках програм міжнародної військової освіти і підготовки.

Франція зосередила свої зусилля на забезпеченні доступу французьких компаній до розробки нафтогазових родовищ, а також на просуванні на африканські ринки продукції власного ВПК. Незважаючи на поетапне скорочення військової присутності в Африці з 8 до 5 тис. військовослужбовців (у рамках політики зменшення військових видатків), французькі військові бази розташовані в Сенегалі, Габоні, Кот-д'Івуарі, Чаді, Буркіна-Фасо, Нігерії, Центральнафриканській Республіці (ЦАР) і Джибуті. При цьому пряме збройне втручання французьких збройних сил у внутрішній конфлікт в Кот-д'Івуарі, а також проведення військової операції зі звільнення Малі і ЦАР від ісламських екстремістів свідчать про готовність Парижа відстоювати свої зовнішньополітичні інтереси в африканському регіоні за допомогою будь-яких методів, включно силових. Крім того, особливості внутрішньополітичних процесів у країнах Західної і Центральної Африки останніми роками дозволяють Франції успішно реалізувати стратегію «повернення до Африки».

Зростає вплив на африканські країни фінансово-банківського капіталу **провідних країн ісламського світу**, що загострює конкурентну боротьбу на континенті. Так, необхідно відзначити активізацію економічного співробітництва країн Перської затоки і Туреччини з африканськими державами, що володіють значною мінерально-ресурсною базою і мають чималу кількість мусульманського населення. Крім того, для переважної більшості країн регіону украй гостро стоїть питання збереження під контролем інфляційних процесів, викликаних скороченням об'ємів експорту.

Така тенденція вимагає від африканських країн виконання значних валютних інтервенцій. В умовах дефіциту золотовалютних резервів це призводить до ключового впливу на стан їх економік міжнародних донорів і великих транснаціональних компаній.

Спроби світових гравців отримати доступ до природних ресурсів Африки збільшують напруженість, призводять до ескалації наявних і до виникнення нових збройних конфліктів:

в 2014 році тривали збройні протистояння між Суданом і Південним Суданом (2013, суперечки за доступ до родовищ нафти, збройні напади на бази ООН, відзначалася активна діяльність різного роду повстанських угруповань, не згасали міжплеменні конфлікти), конфлікти в Лівії (2014 р., громадянська війна), Західній Сахарі, Малі (погіршився стан у сфері безпеки через активізацію умисних нападів на миротворців ООН і громадян, які проживають вздовж кордону з Нігером), Нігерії (релігійний конфлікт між мусульманами і християнами), Нігері, Чаді, Ліберії, Кот-д'Івуарі (виступи збройних загонів бойовиків і злочинних угруповань внаслідок неврегульованості ситуації на кордоні з Ліберією), ГвінеїБісау, ЦАР, східних провінціях Демократичної Республіки Конго (ДРК) і в районі Великих африканських озер, Сомалі (війна з ісламістами руху «Аш-Шаббаб», що тісно пов'язаний з «Аль-Каїдою») і Кенії. Одну з найсерйозніших загроз міжнародній безпеці і безпеці Африки складають терористичні організації, що зміцнюють свою присутність на континенті. «Аль-Каїда» активізувалася на півночі в країнах ісламського Магрибу, «Боко Харам» — на заході континенту (Нігерія і Камерун), «Аш-Шаббаб» — на сході в районі Африканського рогу (Сомалі і Кенія). Гостро стоїть проблема іноземних бойовиків і найманців у складі терористичних угруповань, в яких налічується кілька тисяч іноземців. Сьогодні мішенню терористичного насильства стали 22 африканські країни.

Вагомими чинниками ризику для африканських країн сьогодні також вважаються:

- недостатній внесок інвестицій в людський капітал і низький відсоток писемності населення. Так, за прогнозами ЮНЕСКО, в Африці незабаром проживатиме до 50 % безграмотного населення світу;
- авторитарний стиль керівництв провідних нафтовидобувних країн регіону (Ангола, Нігерія, ДРК, Екваторіальна Гвінея, Габон, Чад, Камерун) і тривалі терміни їх перебування за владним кермом;
- наближення президентських виборів у Нігерії, ДРК і Уганді, парламентських виборів в Танзанії і ЮАР. Особливу загрозу складає ризик ескалації нестабільності через прагнення лідерів Уганди (Йовері Мусевені) і ДРК (Джозеф Кабіла) бути переобраними на наступний термін;
- інфраструктурні проблеми, в першу чергу, у галузі енергетики. В той же час такі країни, як Кенія, Танзанія, Нігерія, Гана, ЮАР і Ефіопія досягли значного прогресу в розвитку галузей відновлюваних і невідновлюваних джерел енергії. Так, за прогнозами Африканського банку розвитку, стан інфраструктури в деяких країнах регіону свідчить про політичні наміри лідерів континенту розвивати економічне співробітництво між державами, а регіональна інтеграція в Африці має назву «Основа стратегії наступного десятиліття»;
- зменшення світових цін і попиту на бюджетоутворюючі для африканських країн види сировинних ресурсів, в першу чергу, на нафту і корисні копалини;
- різкі коливання цін на продовольство внаслідок несприятливих погодних умов і девальвації національних валют

Подолати у край високу конфліктність африканських країн можливо тільки у спосіб вирішення таких першочергових завдань, як індустріалізація країн континенту, реформування аграрного сектора, підвищення ролі громадянського суспільства, забезпечення гендерної рівності і поваги до прав людини, ліквідація бідності, боротьба зі змінами клімату, запобігання інфекційним захворюванням, забезпечення доступу населення до якісних систем освіти і медицини, джерел енергії, їжі і питної води.

Зовнішня політика країн Африки

Здобуття реальної політичної незалежності країнами Африки перетворило їх на рівноправних суб'єктів міжнародних відносин. 18-24 квітня 1955 р. у Бандунзі (Індонезія) з ініціативи Індонезії, Бірми, Індії, Пакистану та Цейлону відбулася конференція, в якій взяли участь представники 29 країн та територій Азії й Африки, в їх числі КНР і Японії.

Конференція схвалила принципи мирного співіснування і співробітництва держав з різним суспільним ладом; висловила рішучість народів Азії та Африки повністю і назавжди покінчити з колоніалізмом; засудила агресивні блоки, поставила вимоги заборонити ядерну зброю. конференція заклала засади Руху неприєднання - нового напрямку у світовій політиці.

Подальші міжнародні конференції країн, що визволилися, 1950-х років (Конференція солідарності народів Азії й Африки в Каїрі 1957 р.; Конференція незалежних країн Африки в Аккрі 1958 р.; Конференція народів Африки в Тунісі 1958 р. та ін.) доповнили, розширили й уточнили принципи мирного співіснування міжнародних відносин. З 1973 р. конференції Руху неприєднання проводяться регулярно кожні три роки.

Політика неприєднання - У міжнародному праві відмова держави від приєднання до будь-яких військово-політичних блоків, угруповань. П.н. виникла після 2-ої світової війни в умовах розпаду колоніальної системи. В основі зовнішньої політики неприєднаних країн (велика група держав Азії, Африки і Лат. Америки) - відмова від надання своєї території під іноземні військові бази, мирне врегулювання спірних міжнародних питань, розвиток рівноправного співробітництва і мирне співіснування держав.

Рух неприєднання (англ. Non-Aligned Movement) - міжнародна організація, що об'єднує 120 держав світу на принципах неучасті у військових блоках (під якими на момент заснування організації малися на увазі, насамперед - НАТО і Варшавський договір, а також Багдадський пакт, СЕАТО, АНЗЮС і т. п.). Рух неприєднання офіційно створено 25 державами на Белградській конференції у вересні 1961 року. Створенню Руху передували Конференція в Бандунзі 1955 і тристоронні консультації Йосипа Броз Тіто, Гамалія Абдель Насера і Джавахарлала Неру в 1956 році.

Цей рух призвів до утворення афроазіатської групи в ООН, серйозно змінив у міру вступу до неї нових членів співвідношення сил в цій організації. У зв'язку з тим, що в афроазіатську групу ООН входять країни, що мають відмінності в соціально-економічному ладі, рівні розвитку і політичному устрої, ця група не завжди послідовно і спільно виступає з тих чи інших питань в ООН. Але загальна зацікавленість у боротьбі з колоніальними режимами і расовою дискримінацією, прагнення до збереження і зміцнення миру, до подолання економічної відсталості об'єднала членів цієї групи

Ряд країн Африки після здобуття незалежності обрали некапіталістичний шлях розвитку, таким чином потрапивши в зону впливу СРСР: ПАР, Гвінея, Алжир, Народна Республіка Конго та деякі інші. Ситуація змінилась після розпаду Радянського Союзу та зміни геополітичної ситуації у світі.

За Африкою досить міцно утвердилася репутація найбільш конфліктної геополітичної сфери планети. В останній чверті ХХ сторіччя, стабільність мала стійку тенденцію до зниження. На континенті було зафіксовано 35 великих збройних конфліктів, в яких загинуло понад 10 млн. осіб, більше 90% з них – цивільне населення. На континенті налічується майже половина загальносвітової кількості біженців (за різними оцінками, від 7 до 10 млн. осіб) і 60% переміщених осіб (близько 20 млн. чоловік). Це обумовлено складним переплетінням різних конфліктогенних чинників: етнічного, кланового, конфесійної ворожнечою, протиріччями соціально-економічного і політичного характеру та іншими причинами. Будь-яких глибоких робіт з аналізом геополітичного положення Африки в науковій літературі західних країн, самої Африки практично немає. Є спроби осмислити окремі напрямки геополітики та політології, зокрема, вивчення проблем вибору шляху соціально-політичного розвитку африканських країн наприкінці ХХ ст., роль диктаторських режимів і армії в житті континенту, конфлікти та їх типологія, роль релігійного чинника у морально-політичному житті, культура і суспільство: синтез традиційного і сучасного, перспективи геополітичного розвитку Африки в ХХІ ст

Нова геополітична ситуація, що склалася після руйнування СРСР і країн соціалістичного табору, наклала додатковий негативний відбиток на геополітичний розклад у світовому балансі сил.

Сучасні африканські держави мають різну соціально-політичну та соціально-економічну спрямованість. Разом з тим незалежно від соціальної орієнтації, ступеня суспільного розвитку характерною рисою африканських країн є боротьба за ліквідацію вікової відсталості, за зміцнення свого соціального суверенітету, економічної незалежності, соціального прогресу, боротьба за право розпоряджатися багатством своїх надр, своїми людськими та фінансовими ресурсами.

континент Африка зберігає політичну та економічну залежність від зовнішнього світу, особливо від країн Західної Європи та США, транснаціональних корпорацій, міжнародних фінансових центрів. Ця залежність постійно стимулюється глобальними і соціальними проблемами: голодом, злиднями, хворобами, неписьменністю, низькою політичної та загальною культурою народу, гострими економічними та політичними кризами, загостренням міжетнічних, релігійних протиріч. Сучасна Африка в політичному плані являє собою в основному авторитарні режими. Тому є внутрішні і зовнішні причини. До числа перших відносяться економічна відсталість, слабка соціальнокласова диференціація суспільства, спадщина колоніальної системи (диктатори - вожді племен, народностей - ставленики колоніальної адміністрації), відсутність елементів громадянського суспільства та правової держави, низька політична культура населення, міжетнічні суперечності, архаїчна інфраструктура: погані дороги, зв'язок та ін. Крім внутрішніх причин, формуванню авторитарних режимів сприяло і протиборство двох світових систем - капіталізму і соціалізму - в боротьбі за сфери впливу на континенті.

Протягом 30 років Африка була полем різних видів суперництва цих двох систем. Ці системи утримували при владі різних диктаторів, які проводили їхні інтереси. Народ, як правило, беззаперечно підкорявся диктаторам, яким би чином вони не приходили до влади. Населення, за винятком національної еліти, було об'єктом, а не суб'єктом політики і геополітичних відносин. Звідси і нестабільність у всіх сферах життя Африки: після 1960 року в незалежних державах континенту сталося понад 100 військових переворотів.

Специфічним феноменом більшості африканських країн залишається особлива роль армії і політичної опозиції у вигляді сепаратистських рухів. В очах народу армія залишається гарантом і символом державної незалежності, організацією, здатною встановити і підтримувати хоч якийсь порядок всередині країни і домогтися більш-менш рівноправних відносин із зовнішнім світом. Армія - опора і важіль влади практично у всіх країнах Африки - у великих, як Нігерія, Заїр, Судан, Ефіопія, Чад, Сомалі, і в державах менших розмірів. У геополітичному, регіональному розкладі сил в Африці, природно, велику роль відіграють країни, що володіють більш потужною (численною, навченою, озброєною і т.д.) армією і значним людським потенціалом.

Найбільш великі армії: Єгипту - 440 тис. при населенні більше 61 млн. чоловік, Марокко - близько 196 тис. при населенні більше 28 млн. 170 чоловік, Алжиру - близько 122 тис. при населенні більше 28 млн., Ефіопії - 120 тис. при 50 млн. чоловік, Анголи - 82 тис. і більше при 11 млн., ПАР - 79 тис. і 40 млн. чоловік.

У північноафриканських країнах, які сповідують, як правило, іслам, посилюється течія, що прагне створити «ісламську державність». Ісламські угруповання фундаменталістського спрямування з початку 90-х років відверто стали на шлях екстремістських дій, «священної війни» проти світських форм державності (Алжир, Єгипет, Судан та ін. Країни). Наступним специфічним фактором африканського континенту, що робить великий вплив на його геополітичне становище, є міжетнічні відносини. Етнічний склад Африки - строката мозаїка націй, народностей, племен. На континенті живе приблизно 50 націй і народностей, 3 тис. племен, що говорять на тисячі мов. В результаті колоніального розмежування території Африки державні кордони не мають нічого спільного з природно-географічними та історичними кордонами проживання населення. 44% кордонів проведено по меридіанах і паралелях, ще 30% - за прямими і дугоподібними лініями. Такий поділ території був міною уповільненої дії, основою міжетнічних конфліктів і воєн. Підігрівали їх протистояння між Сходом і Заходом, вибір шляху соціального розвитку, геополітичних орієнтацій. Цей чинник сприяв виникненню не тільки локальних міжетнічних конфліктів, але і кровопролитних воєн, про що вище вже говорилося.

Найважливішу роль у зовнішньоекономічних зв'язках країн Африки відіграє зовнішня торгівля.

В експорті переважає гірничорудна і сільськогосподарська сировина, в імпорті — готова продукція. Африка — світовий постачальник багатьох видів тропічної рослинницької сировини: какао, кави, арахісу, пальмової олії, прянощів, також експортують банани, каучук, бавовну, чай, ваніль та горіх кеш'ю, цитрусові і вино.

Гірничодобувна та гірничо-металургійна промисловість — найрозвинутіші галузі промисловості Африки. В Африці зосереджено 1/10 запасів нафти та 1/5 гідроресурсів світу. Є великі поклади вугілля. Головним паливним ресурсом у країнах Африки стала нафта.

На Африканському континенті борються за сфери впливу США, Франція, Велика Британія і Японія. Інвестиції спрямовуються в розробку сировинних ресурсів континенту. Європейці також винесли на периферію енергомісткі і «брудні» в екологічному сенсі виробництва у галузі металургії, металообробки та хімічної промисловості.

Африка володіє 10 % світових запасів нафти, 40 % золота, 80-90 % хрому і металів платинової групи.

КЛЮЧОВІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ОБ'ЄДНАННЯ АФРИКИ –

Економічне співтовариство країн Західної Африки (ECOWAS) - субрегіональна організація, до якої входять країни Західної Африки. Метою створення Співтовариства є просування економічної інтеграції країн регіону.

Арабський Союз Магрибу (UMA) - панарабська організація, спрямована на економічну і політичну єдність у Північній Африці. Заснована в 1989 році Алжиром, Мавританією, Марокко, Лівією й Тунісом. Ідея створення союзу з'явилася разом з отриманням незалежності Тунісом і Марокко в 1958 році.

Східноафриканське співтовариство (EAC) - міжурядова організація, що включає в себе шість Східно-Африканських країн (Бурунді, Кенія, Руанда, Південний Судан, Танзанія, Уганда, Демократична Республіка Конго та Сомалі).

Співтовариство розвитку Півдня Африки (SADC) - торгово-економічний союз країн Півдня Африки, створений 1992 року на базі Конференції з координації розвитку Півдня Африки, утвореної 1980 року 11 країнами субрегіону. Головна мета - лібералізація торговельних зв'язків країн-членів.

спрямовані на вирішення локальних проблем.

У 2002 році Африканський Союз (АС) замінив Організацію африканської єдності, ставши платформою для миру, економічного зростання та демократії. Головним досягненням АС стало створення **Африканської континентальної зони вільної торгівлі (AfCFTA)**, що об'єднала **54 країни**.

AfCFTA є найбільшою у світі зоною вільної торгівлі, що об'єднує **55 країн Африканського союзу (АС)** і вісім (8) регіональних економічних співтовариств (РЕС). Загальний мандат AfCFTA полягає у створенні єдиного континентального ринку з населенням близько 1,3 мільярда людей і загальним ВВП приблизно в 3,4 трильйона доларів США. AfCFTA є одним із головних проектів Порядку денного 2063: Африка довгострокової стратегії розвитку Африканського Союзу, спрямованої на перетворення континенту на глобальний центр влади.

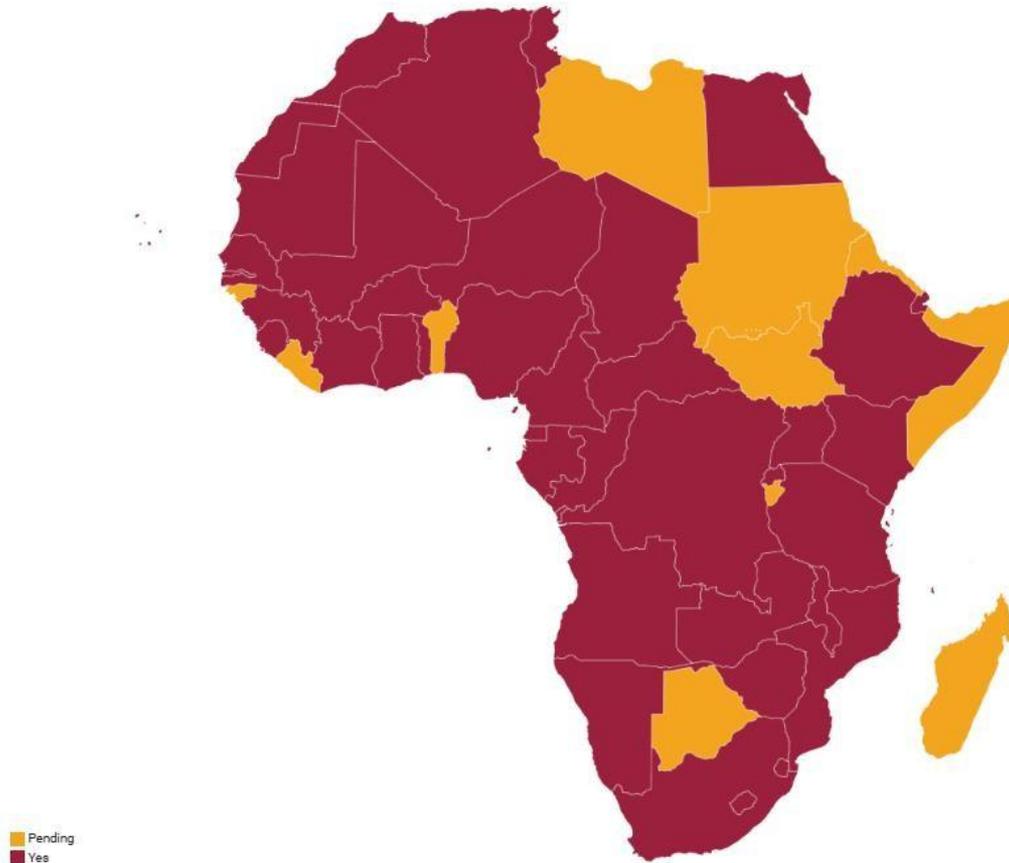
Частиною свого мандату AfCFTA є усунення торговельних бар'єрів і стимулювання внутрішньоафриканської торгівлі. Зокрема, йдеться про розвиток торгівлі продукцією з доданою вартістю в усіх секторах послуг африканської економіки. AfCFTA сприятиме створенню регіональних ланцюгів доданої вартості в Африці, сприяючи інвестуванню та створенню робочих місць. Практична реалізація AfCFTA має потенціал для сприяння індустріалізації, створенню робочих місць та інвестиціям, таким чином підвищуючи конкурентоспроможність Африки в середньо- та довгостроковій перспективі.

AfCFTA набула чинності **30 травня 2019 року** після того, як 24 держави-члени здали на зберігання свої ратифікаційні документи після серії безперервних континентальних зобов'язань, що охоплюють з 2012 року. Початок торгівлі в рамках AfCFTA відбувся **1 січня 2021 р.** Секретаріат AfCFTA розташований в Аккрі, Гана. Його Високоповажність Вамкеле Мене є першим обраним Генеральним секретарем, який координує виконання Угоди.

Держави-учасниці

додому > Держави-учасниці

- **54 з 55** африканських країн підписали угоду AfCFTA.
- **47 країн** уже офіційно ратифікували угоду та впроваджують її положення.
- **Еритрея** поки не приєдналася, але веде переговори про потенційний вступ у майбутньому.

Цілями AfCFTA є:

- Створити єдиний ринок товарів і послуг, який сприятиме переміщенню людей, з метою поглиблення економічної інтеграції африканського континенту та відповідно до Панафриканського бачення «Інтегрованої, процвітаючої та мирної Африки», закріпленого в Порядку денному до 2063 року;
- Створити лібералізований ринок товарів і послуг шляхом послідовних раундів переговорів;
- Сприяти переміщенню капіталу та природних ресурсів і сприяти інвестиціям, спираючись на ініціативи та розробки, що здійснюються державами-учасницями та РЕЦ ;
- Закласти основу для створення Континентального митного союзу на наступному етапі;
- Сприяти та досягати сталого та інклюзивного соціально-економічного розвитку, гендерної рівності та структурної трансформації держав-учасниць;
- Підвищення конкурентоспроможності економік держав-учасниць на континенті та на світовому ринку;
- Сприяти промисловому розвитку шляхом диверсифікації та розвитку регіонального ланцюжка створення вартості, розвитку сільського господарства та продовольчої безпеки;
- Вирішити проблеми, пов'язані з кількома членствами, які збігаються, і прискорити процеси регіональної та континентальної інтеграції

Протоколи до Угоди про заснування AfCFTA включають:

- Протокол про торгівлю товарами
- Протокол про торгівлю послугами
- Протокол про правила та процедуру вирішення спорів
- Інвестиції протоколу.
- Протокол про права інтелектуальної власності
- Політика конкуренції протоколу

Впровадження AfCFTA має на меті:

- Вивести 30 мільйонів африканців із крайньої бідності та збільшити доходи майже 68 мільйонів інших, які живуть менш ніж на 5,50 доларів на день;
- Збільшити дохід Африки на 450 мільярдів доларів до 2035 року (приріст на 7 відсотків), одночасно додавши 76 мільярдів доларів до доходу решти світу.
- Збільшити експорт Африки на 560 мільярдів доларів США, переважно у промисловості.
- Стимулювати більший приріст заробітної плати для жінок (10,5 відсотка), ніж для чоловіків (9,9 відсотка).
- Підвищення заробітної плати як для кваліфікованих, так і для некваліфікованих працівників - на 10,3 відсотка для некваліфікованих робітників і на 9,8 відсотка для кваліфікованих робітників.

Ключові інструменти AfCFTA

1 Правила походження: режим, що регулює умови, за яких продукт або послуга можуть продаватися без мита в регіоні

2 Тарифні поступки: Було домовлено, що тарифна лібералізація має бути на 90%. Протягом 10-річного періоду з 5-річним переходом буде додатково 7% для «чутливих продуктів», які повинні бути лібералізовані. Це підтримуватиметься онлайн-порталом AfCFTA Trade in Goods, де країни-члени завантажуватимуть свої тарифні пропозиції, що охоплюватимуть 90% тарифних ліній.

Інструмент онлайн-переговорів AfCFTA буде:

- Сприяти переговорам щодо лібералізації тарифів між державами-учасницями, митними союзами або регіональними угрупованнями в рамках AfCFTA;
- Надавати інструменти для забезпечення технічної якості зроблених пропозицій;
- Підвищувати прозорість при збереженні конфіденційності;
- Надавати інструменти для взаємодії користувачів/переговорних груп.

3 Континентальний онлайн-інструмент/механізм для моніторингу, звітування та усунення нетарифних бар'єрів (НТБ): Континентальний інструмент забезпечить моніторинг НТБ з метою забезпечення їх усунення

4 Панафриканська система платежів і розрахунків (PAPSS): це централізована платіжна і розрахункова інфраструктура для внутрішньоафриканських торгових і комерційних платежів. Цей проект розробляється у співпраці з Африканським експортно-імпортним банком Afreximbank, який полегшить платежі, а також формалізує частину незареєстрованої торгівлі через поширеність неформальної транскордонної торгівлі в Африці

5 Африканська торговельна обсерваторія: торговельний інформаційний портал, на якому розглядатимуться перешкоди для торгівлі в Африці через брак інформації про можливості, статистику торгівлі, а також інформацію про експортерів та імпортерів у країнах.

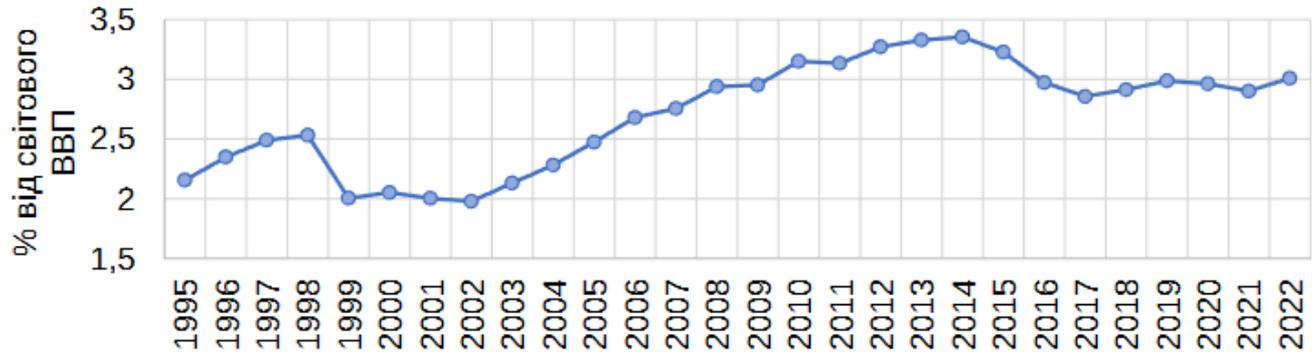

Рис. 2. Динаміка зміни частки загального рівня ВВП країн – учасниць AfCFTA у світовому ВВП у період 1995–2022 років

Створення Африканського Союзу (АС) у 2002 році та Африканської континентальної зони вільної торгівлі (AfCFTA) у 2019 році стали важливими етапами економічного розвитку Африки. До утворення АС ВВП залишався стабільним на рівні 0,7 трлн доларів США. Створення АС сприяло зростанню, яке досягло 2,65 трлн. дол. США у 2014 році. Після спаду в 2016 році до 2,24 трлн доларів AfCFTA, запроваджена у 2019 році, надала новий поштовх економічній інтеграції, сприяючи відновленню та досягненню 3 трлн доларів у 2022 році. Мета збільшення економіки Африки до 29 трлн. дол. США до 2050 року підкреслює значення AfCFTA як ключового інструменту для стимулювання торгівлі, інвестицій та створення доданої вартості

3. Визначення в країнах африканських в рамках інтеграції економічної

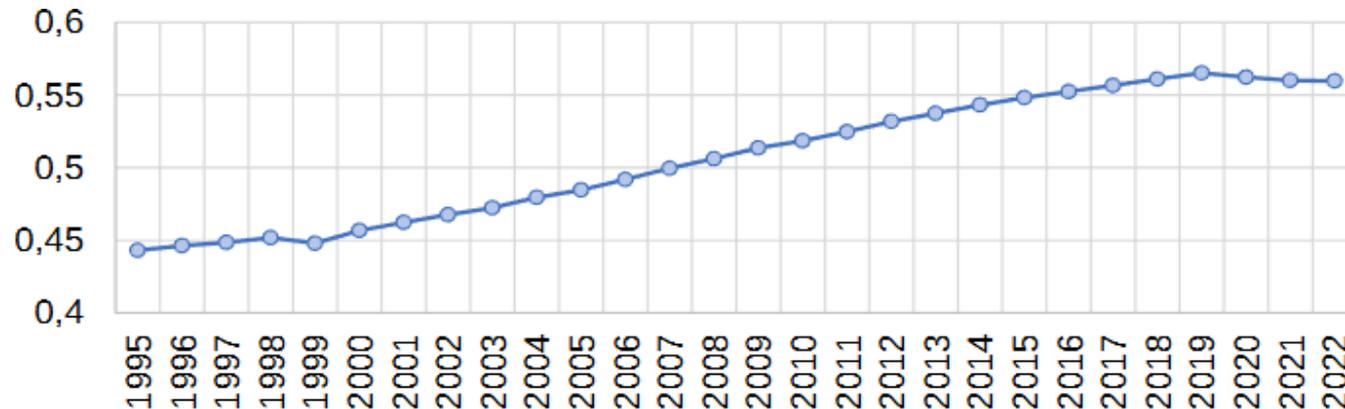

Рис. 8. Динаміка середнього рівня індексу людського розвитку країн – членів AfCFTA в період 1995–2022 років

На початку **рівень ІЛР** був стабільно низьким – близько 0,44 у 1995 році. Після створення Африканського Союзу у 2002 році показник почав поступово зростати, досягнувши 0,56 у 2015 році, що свідчить про позитивний вплив інтеграційних ініціатив. Однак після 2015 року зростання сповільнилося, стабілізувавшись на рівні 0,56 у 2022 році. Це підкреслює наявність структурних бар'єрів, які гальмують подальший прогрес, незважаючи на запуск AfCFTA у 2019 році.

Рис. 6. Динаміка внутрішньоконтинентального експорту країн – членів AfCFTA та експорту за його межі в період 1995–2022 років

До створення Африканського Союзу (АС) у 2002 році **внутрішній експорт** був низьким, поступово зростаючи після його утворення. У 2010–2014 роках відбулося збільшення внутрішньоафриканської торгівлі, однак її обсяги залишалися меншими, ніж зовнішній експорт. Впровадження AfCFTA у 2019 році стабілізувало внутрішній експорт, вказуючи на усунення торговельних бар'єрів. Проте досягнення цілей AfCFTA щодо збільшення внутрішньої торгівлі на 52,3% потребує значних інвестицій у інфраструктуру та виробництво.

Рис. 7. Динаміка внутрішньоконтинентального імпорту країн – членів AfCFTA та імпорту з-за його меж у період 1995–2022 років

Внутрішньоконтинентальний імпорт залишався низьким на початку періоду, демонструючи слабку ринкову інтеграцію. Створення АС у 2002 році сприяло його поступовому зростанню, зокрема у 2010–2014 роках, хоча обсяги залишалися меншими за зовнішній імпорт. Впровадження AfCFTA у 2019 році стабілізувало внутрішній імпорт завдяки зусиллям зі скасування мит, проте зовнішній імпорт домінує. Для значущого прогресу потрібні розвиток інфраструктури, узгодження політик та стимулювання регіональної торгівлі

Виклики та проблеми AfCFTA:

- **Недостатня інфраструктура** – слабкий розвиток транспортної та логістичної системи між країнами.
- **Бюрократія та митні бар'єри** – попри домовленості, деякі країни все ще застосовують нетарифні обмеження.
- **Економічна нерівність між країнами** – Африка включає як розвинені, так і дуже бідні країни, що ускладнює рівномірний розподіл вигод від угоди.
- **Вплив зовнішніх гравців** – конкуренція з боку Китаю, ЄС, США, які мають значний вплив на африканську економіку.
- **Політична нестабільність** – збройні конфлікти та нестабільність у деяких країнах можуть загрожувати реалізації угоди.

Вплив AfCFTA на глобальну економіку:

- Розширення ринку для міжнародних інвесторів.
- Зменшення залежності Африки від ЄС, США, Китаю – більше внутрішньої кооперації.
- Потенційний розвиток африканського виробництва – зростання експорту готової продукції, а не лише сировини.

Економічне співтовариство країн Західної Африки було створено у 1975 році з метою сприяння економічній інтеграції та розвитку країн Західної Африки. Ця організація включає 15 країн і має на меті створення єдиного економічного простору з вільним рухом товарів, послуг, капіталу та людей. Однією з головних цілей ECOWAS є стимулювання торгівлі всередині регіону та зменшення залежності від зовнішніх ринків. ECOWAS також має значний вплив на політичну стабільність у регіоні. Організація активно втручається у врегулювання.

Нинішніми державами-членами ECOWAS є Бенін, Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Ліберія, Нігерія, Сьєрра-Леоне, Сенегал і Того.

У 2024 році Малі, Нігер та Буркіна-Фасо заявили про вихід з ECOWAS через політичні розбіжності.

Форми економічної співпраці в ECOWAS:

- Зона вільної торгівлі: Скасування мит на більшість товарів між країнами-членами.
- Спільний зовнішній тариф (CET): Узгоджена митна політика щодо третіх країн.
- ECOWAS Trade Liberalization Scheme (ETLS): Програма, що дозволяє вільний рух товарів і послуг між країнами-членами.
- ECOWAS Single Currency – ECO: Планується запровадження єдиної валюти для країн ECOWAS (поки відкладено).

Метою ECOWAS є сприяння співробітництву та інтеграції, що веде до створення економічного союзу в Західній Африці з метою підвищення рівня життя її народів, а також для підтримки та посилення економічної стабільності, сприяння відносинам між державами-членами та сприяння прогресу та розвитку африканського континенту.

Бачення ECOWAS:

- Регіон без кордонів, де населення має доступ до багатих ресурсів і здатне використовувати їх, створюючи можливості в умовах сталого довкілля.
- Інтегрований регіон, де населення має вільне пересування, доступ до ефективних систем освіти та охорони здоров'я, займається економічною та комерційною діяльністю та живе гідно, в середовищі миру та безпеки.
- Регіон, керований відповідно до принципів демократії, верховенства права та належного управління.

Фундаментальні принципи:

- Рівність і взаємозалежність держав-членів;
- Солідарність і колективна самозабезпеченість;
- Міждержавне співробітництво, гармонізація політики та інтеграція програм;
- Ненапад між державами-членами;
- Здобуття регіонального миру, стабільності та безпеки шляхом сприяння та зміцнення добросусідства;
- Мирне вирішення суперечок між державами-членами, активна співпраця між сусідніми країнами та сприяння мирному середовищу як передумові економічного розвитку;
- Визнання, заохочення і захист прав людини і народів відповідно до положень Африканської хартії прав людини і народів;
- Підзвітність, економічна та соціальна справедливість та участь населення в розвитку;
- Визнання та дотримання правил і принципів Співтовариства;
- Сприяння та зміцнення демократичної системи управління в кожній державі-члені, як це передбачено Декларацією політичних принципів, прийнятою в Абуджі 6 липня 1991 р.; і
- Справедливий і справедливий розподіл витрат і вигод від економічного співробітництва та інтеграції.

ECOWAS, який вважається одним із стовпів Африканського економічного співтовариства, був створений для підтримки ідеалу колективної самодостатності для своїх держав-членів. Як торговий союз, він також має на меті створити єдиний великий торговельний блок шляхом економічної співпраці.

Бюджет ECOWAS в основному фінансується за рахунок доходів, зібраних через податок Співтовариства. Податок було введено для фінансування його діяльності. Ставка збору Співтовариства встановлена на рівні 0,5% від вартості CIF товарів, імпортованих з країн, що не входять до ECOWAS.

У рамках цього процесу оновлення ECOWAS реалізує критичні та стратегічні програми, які поглиблюють згуртованість і поступово усуватимуть виявлені перешкоди для повної інтеграції. Таким чином, приблизно 300 мільйонів громадян спільноти можуть остаточно взяти на себе відповідальність за реалізацію нового бачення переходу від ECOWAS до «ECOWAS людей: мир і процвітання для всіх» до 2050 року.

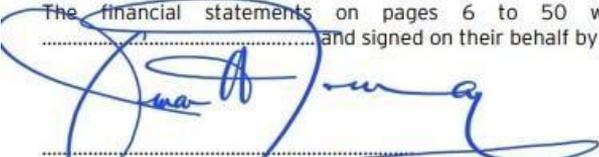

Economic Community of West African States
Consolidated Financial Statements
For the year ended 31 December 2023

STATEMENT OF FINANCIAL POSITION
(All amounts are in Unit of Account unless otherwise stated)

ASSETS	Notes	2023	2022
Current assets			
Cash and cash equivalents	6	257,182,663	306,325,375
Short term investments	7	9,582,870	367,203
Accounts receivables and prepayments	8	33,796,380	43,237,629
Recoverable from non-exchange	9	281,125,610	189,397,935
Inventories	11	<u>4,258,700</u>	<u>4,829,131</u>
Total current assets		<u>585,946,223</u>	<u>544,157,273</u>
Non-current assets			
Property, plant and equipment	12(a)	44,025,505	44,288,182
Intangible assets	13	<u>156,546</u>	<u>55,892</u>
Total non-current assets		<u>44,182,051</u>	<u>44,344,074</u>
Total assets		<u>630,128,274</u>	<u>588,501,347</u>
LIABILITIES			
Current liabilities			
Accounts payable and accrued liabilities	14	28,871,909	51,729,619
Employee benefit obligation	15(a)	<u>5,335,438</u>	<u>6,292,658</u>
Total current liabilities		<u>34,207,347</u>	<u>58,022,277</u>
Non-current liabilities			
Employee benefit obligation	15(b)	20,924,043	20,610,016
Restricted funds	16	64,478,233	72,737,721
Due to Member States	17	<u>7,522,404</u>	<u>7,641,395</u>
Total non-current liabilities		<u>92,924,680</u>	<u>100,989,132</u>
Total liabilities		<u>127,132,027</u>	<u>159,011,409</u>
Net assets		<u>502,996,247</u>	<u>429,489,938</u>

The financial statements on pages 6 to 50 were approved by Management on and signed on their behalf by

.....
H. E. Dr. Omar Aliou TOURAY
CHIEF EXECUTIVE OFFICER

.....
Prof. Nazifi Abdullahi DARMA
CHIEF FINANCIAL OFFICER

Станом на 2023 рік, сукупний **валовий внутрішній продукт** країн ECOWAS становить приблизно 760 мільярдів доларів США.

Загальна **чисельність населення** країн-членів ECOWAS перевищує 400 мільйонів осіб, що робить його одним із найбільш населених регіональних блоків у світі.

У 2022 році середній **темپ економічного зростання** в регіоні становив близько 3,5%. Прогнози на 2023 рік вказують на можливе зростання до 4%, зважаючи на стабілізацію цін на сировинні товари та покращення політичної ситуації в деяких країнах.

Рівень інфляції в країнах ECOWAS варіюється, але в середньому становить близько 9% у 2023 році. Деякі країни, такі як Нігерія та Гана, стикаються з вищими показниками інфляції через валютні коливання та внутрішні економічні виклики

Внутрішня торгівля між країнами ECOWAS становить приблизно 15% від загального обсягу їхньої торгівлі. Цей показник залишається відносно низьким через інфраструктурні обмеження та нетарифні бар'єри.

Основними експортними товарами є нафта та нафтопродукти (Нігерія), какао (Кот-д'Івуар, Гана), золото (Малі, Гана), бавовна (Буркіна-Фасо), риба та морепродукти (Сенегал).

Близько 41% населення регіону живе **за межею бідності**. Цей показник залишається високим, незважаючи на зусилля щодо економічного розвитку та соціальних програм. Офіційні дані вказують на середній **рівень безробіття** близько 6%, але неформальна зайнятість залишається високою, що свідчить про недостатню кількість формальних робочих місць.

Рівень грамотності серед дорослого населення коливається від 50% до 80% залежно від країни. Країни, такі як Гана та Сенегал, мають вищі показники, тоді як Нігер та Буркіна-Фасо – нижчі.

У регіоні реалізуються масштабні проекти, такі як трансзахідноафриканська автомагістраль та розвиток енергетичних коридорів для покращення електропостачання.

У 2022 році обсяг ПІІ в регіон становив близько 15 мільярдів доларів США, причому основними секторами інвестування були нафтогазовий, гірничодобувний та телекомунікаційний.

Виклики та проблеми ECOWAS:

- Політична нестабільність – часті перевороти в країнах регіону (наприклад, у Малі, Нігері, Буркіна-Фасо).
- Економічна нерівність – великі відмінності між Нігерією (найбільша економіка) та менш розвиненими країнами.
- Тероризм і безпека – активність угруповань, таких як "Боко Харам" у Нігерії та Малі.
- Недостатній рівень інфраструктури – логістичні та транспортні проблеми між країнами.

Вплив ECOWAS на світову економіку:

- Посилення співпраці із зовнішніми партнерами, такими як ЄС, США та Китай.
- ECOWAS є важливим ринком для сільськогосподарських товарів, нафти, золота та какао.
- Збільшення ролі Африки в глобальній торгівлі через розвиток внутрішніх ринків.

Співтовариство розвитку Півдня Африки (Southern African Development Community, SADC/САДК) є міжнародною регіональною організацією, до якої входять **16 країн Півдня Африки**: Ангола, Ботсвана, Замбія, Зімбабве, Есватіні, Союз Коморських Островів, Демократична Республіка Конго, Лесото, Маврикій, Мадагаскар, Малаві, Мозамбік, Намібія, Південно-Африканська Республіка, Сейшельські Острови і Танзанія.

Організація була створена у серпні 1992 р. у м. Віндгук (Намібія). Секретаріат організації розташовується в столиці Ботсвани місті Габороне.

Головною метою SADC є сприяння розвитку національних економік країн-членів на основі принципу рівності та взаємовигоди, подолання митних бар'єрів, створення умов для вільного переміщення товарів та інвестицій, поступовому руху до єдиних митних тарифів та валюти, повномасштабної регіональної економічної інтеграції.

SADC має угоду про вільну торгівлю з 2000 року і прагне створити митний союз. Зокрема, чотири держави-члени — Південна Африка, Танзанія, Мозамбік і Ангола — заслуговують на увагу через різноманітні можливості, які вони надають американським експортерам і компаніям, які прагнуть диверсифікувати свої прямі інвестиції.

Ангола

З населенням приблизно 33 мільйони людей на території, що вдвічі перевищує Техас, Ангола є третьою за величиною економікою в Африці на південь від Сахари. Португальська є офіційною мовою, а економіка є однією з найбільш швидкозростаючих у світі. Відповідно до Комерційного довідника комерційної служби США (CCG), провідними секторами експорту та інвестицій США є: нафта та газ; енергія; сільськогосподарська продукція та обладнання; транспорт (авіаційний і залізничний); охорона здоров'я (навчання, інфраструктура, обладнання та обладнання); і морські технології (рибальство та морські порти).

Мозамбік

Як і Ангола, португальська є офіційною мовою; однак у цій країні з приблизно 30-мільйонним населенням розмовляють і іншими мовами. За даними CCG, провідними секторами експорту та інвестицій США є: агробізнес; проектування та будівництво; виробництво, передача та розподіл електроенергії; нафта і газ; і транспорт.

Південна Африка

Економіка Південно-Африканської Республіки з населенням майже 60 мільйонів людей є другою за величиною в Африці та найбільш індустріально розвиненою, технологічно передовою та диверсифікованою економікою в Африці загалом. За даними ССГ, провідними секторами експорту та інвестицій США є: енергетика; порти і морські; екологічні технології; залізнична інфраструктура; освіта та навчання; сільськогосподарське обладнання; гірниче обладнання; агробізнес; охорона здоров'я (медичні прилади та фармацевтичні препарати); автомобільні деталі та компоненти (включаючи післяпродажне обслуговування); технології зеленого будівництва; інформаційні технології; подорожі та туризм; освіта; і франчайзинг.

Танзанія

Велика країна з майже 64 мільйонами людей, офіційними мовами є суахілі та англійська. За даними ССГ, провідними секторами експорту та інвестицій США є: охорона здоров'я (навчання, інфраструктура, фармацевтика, лабораторне обладнання); сільське господарство та переробка сільськогосподарської продукції; енергія; видобуток корисних копалин; виробництво; і будівництво.

Виклики та проблеми SADC:

- Політична нестабільність – деякі країни-члени переживають внутрішні конфлікти (ДР Конго, Зімбабве).
- Економічна нерівність – велика різниця в рівні розвитку між країнами (ПАР vs. Малаві, Лесото).
- Інфраструктурні проблеми – слабо розвинені транспортні коридори у віддалених регіонах.
- Залежність від сировинного експорту – економіки багатьох країн залежні від цін на метали та нафту.
- Зміна клімату – посуха та природні катастрофи загрожують сільському господарству та безпеці регіону.

Вплив SADC на світову економіку:

- Регіон є одним із найбільших виробників алмазів, золота, платини та міді.
- SADC має стратегічне значення для торгівлі з Китаєм, США та ЄС.
- Регіон розвиває співпрацю з іншими африканськими блоками, такими як AfCFTA та ECOWAS.

Східноафриканське співтовариство (ЕАС) - це регіональна міжурядова організація восьми (8) держав-партнерів: Республіки Бурунді, Демократичної Республіки Конго, Республіки Кенія, Республіки Руанда, Федеративної Республіки Сомалі, Республіки Південний Судан, Республіки Уганда та Об'єднаної Республіки Танзанія зі штаб-квартирою в Аруші, Танзанія.

У Східноєвропейському регіоні проживає приблизно 331,1 мільйона громадян, з яких понад 30% - міське населення. З площею 5,4 мільйона квадратних кілометрів і сукупним валовим внутрішнім продуктом у 312,9 мільярда доларів США його реалізація має велике стратегічне та геополітичне значення та перспективи для оновленого та оживленого Східноєвропейського регіону.

Країни-партнери Східноафриканського співтовариства разом впроваджують програму інтеграції, яка базується на меті поглиблення економічного, соціального та політичного співробітництва.

Країни-партнери прагнуть досягти збалансованого зростання та розвитку в регіоні. Багато позитивних кроків було зроблено в процесі інтеграції завдяки досягненням **Митного союзу (2005)**, **Спільного ринку (2010)** та підписання **Протоколу про валютний союз у листопаді 2013 року**. Крім того, триває процес закладення основи Політичної федерації.

Спільний ринок є другою віхою регіональної інтеграції Східноафриканського співтовариства (ЕАС), яка діє з 2010 року відповідно до положень Договору ЕАС. Він слідує за **Митним союзом**, який став повноцінним у січні 2010 року.

Щоб прискорити економічне зростання та розвиток, це означає, що країни-партнери СХД дотримуються ліберальної позиції щодо чотирьох свобод пересування для всіх факторів виробництва та двох прав між собою. Ці свободи та права включають:

- Вільне переміщення товарів
- Вільне пересування осіб
- Вільний рух робочої сили / Робітники
- Право заснування
- Право на проживання
- Вільний рух послуг
- Вільний рух капіталу

Стаття 1 Договору про ЄАС визначає спільний ринок як: *«Ринки держав-партнерів об'єднані в єдиний ринок, на якому існує вільний рух капіталу, робочої сили, товарів і послуг».*

Регіональна статистика: <https://eac.opendataforafrica.org/>

Виклики та проблеми

- Політичні розбіжності – конфлікти між деякими країнами, наприклад Руанда та Уганда.
- Економічна нерівність – Кенія є економічним лідером, тоді як Південний Судан відстає.
- Бюрократія та корупція – проблеми з ефективним управлінням.
- Безпекові виклики – терористичні загрози в регіоні.
- Складність впровадження спільної валюти – відсутність фінансової стабільності у деяких країнах.

Вплив на світову економіку:

- Регіон є одним із найдинамічніших у світі за темпами зростання ВВП
- Кенія, Танзанія та Уганда – важливі експортери кави, чаю, текстилю та мінералів.
- ЕАС має стратегічне значення для торгівлі з Китаєм, США, ЄС та Індією.
- Розвивається співпраця з Африканською континентальною зоною вільної торгівлі (AfCFTA).

Марракешський договір є основоположним кроком до єдності держав-учасниць Магрибського союзу та визначає його **загальні цілі**:

1. Зміцнення братських зв'язків у межах регіону.
2. Сприяння прогресу та добробуту суспільства, захист прав та інтересів людей.
3. Внесок у підтримання миру, на якому базується справедливість і чесність.
4. Встановлення та проведення спільної політики в різних секторах і сферах життєдіяльності.
5. Поступове досягнення вільного пересування людей та обігу товарами, вільний переказ і рух капіталу в межах регіону

Арабський Союз Магрибу - панарабська організація, спрямована на економічну і політичну єдність у Північній Африці. Заснована в 1989 році Алжиром, Мавританією, Марокко, Лівією й Тунісом.

Ідея створення союзу з'явилася разом з отриманням незалежності Тунісом і Марокко в 1958 році. Головою ради Союзу по чергово стає кожна країна.

Усі держави є членами і Ліги арабських держав, і Африканського Союзу. З погляду економічної інтеграції договір про створення передбачав створення зони вільної торгівлі, потім митного союзу. Частка взаємної торгівлі в загальному обсязі зовнішньої торгівлі менше 10 %.

У 2023 році проєкт єдиної валюти в цьому регіоні залишається технічно можливим, але політично неприйнятним.

Арабський Союз Магрибу має значний потенціал для економічного розвитку, але через політичні розбіжності між країнами-членами об'єднання фактично не працює. Якщо регіон подолає свої внутрішні конфлікти, УМА може стати важливим економічним центром у Північній Африці

Проблеми та виклики UMA

- Політичні розбіжності: конфлікти між Марокко та Алжиром, що ускладнюють співпрацю.
- Закрита кордонна між Марокко та Алжиром (з 1994 року).
- Низький рівень економічної інтеграції: товарообіг між країнами UMA становить лише близько 5% від їхньої загальної зовнішньої торгівлі.
- Відсутність ефективних спільних проєктів: більшість ініціатив залишається на папері.
- Різне бачення майбутнього регіону: країни мають різні геополітичні орієнтири.

UMA vs. інші інтеграційні об'єднання

- На відміну від ЄС чи ECOWAS, Арабський Союз Магрибу не має спільної економічної політики та спільного ринку.
- На відміну від Східноафриканського співтовариства (ЕАС), UMA не вдалося створити ефективні механізми співпраці.
- UMA має потенціал для розвитку, але через внутрішні конфлікти та політичні розбіжності об'єднання фактично не працює.

Відео «Маврикій - економічне диво Африки»

<https://www.youtube.com/watch?v=v7UIK2IxoRE>